

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 743/14</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **20 stycznia 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda
	Sędziowie:	SSA Urszula Kocyłowska SSA Ewa Madera (spr.)
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **20 stycznia 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **M. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o wysokość stopy procentowej

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **18 lipca 2014 r.** sygn. akt **IV U 1354/14**

o d d a l a apelację.

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 743/14</i>
------------------	-----------------------

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **20 stycznia 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda
	Sędziowie:	SSA Urszula Kocylowska SSA Ewa Madera (spr.)
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **20 stycznia 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **M. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o wysokość stopy procentowej

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **18 lipca 2014 r.** sygn. akt **IV U 1354/14**

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 743/ 14

UZASADNIENIE

Decyzją z 11 kwietnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., powołując treść przepisu art. 36 ustawy z 30 października 2002 r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podwyższył płatnikowi składek M. B. prowadzącemu Firmę Budowlano – Handlową (...), stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe w okresie od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. o 100%. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że podwyższenie płatnikowi stopy procentowej składek na ubezpieczenie wypadkowe nastąpiło na wniosek Państwowej Inspekcji Pracy z uwagi na stwierdzone przypadki naruszenia przepisów BHP, które zagrażały zdrowiu i życiu ludzkiemu.

Skarżąc powyższą decyzję odwołaniem płatnik składek – M. B. zażądał zmiany stanowiska pozwanego Zakładu. Zaznaczył, że z przeprowadzonych kontroli przez PIP nie wynika, aby doszło do rażących naruszeń przepisów BHP, a tylko takie pozwalają na podwyższenie stopy procentowej składki. Podkreślił, iż zarzuty kontrolujących dotyczące

braku zaświadczeń lekarskich przez zatrudnianych pracowników zostały niezwłocznie uzupełnione. Dodał również, że wbrew twierdzeniom kontrolujących rusztowania były posadowione prawidłowo, a zabezpieczenia w postaci hełmów znajdowały się w dyspozycji pracowników. Podkreślił, iż zastosowanie art. 36 ustawy wypadkowej winno mieć miejsce wyłącznie w sytuacji stwierdzenia rażących uchybień w trakcie dwóch kolejnych, czyli bezpośrednio po sobie następujących kontroli u płatnika składek, tymczasem ostatnia przeprowadzona kontrola poprzedzona była kontrolą w 2012 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. podtrzymał wyrażone w zaskarżonej decyzji stanowisko.

Wyrokiem z 18 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy po przedstawieniu w pierwszej kolejności stanowisk stron, wskazał na bezsporne okoliczności sprawy tj. fakt prowadzenia przez wnioskodawcę M. B. działalności gospodarczej, zatrudniania pracowników i związane z tym zobowiązanie do rozliczenia składek na ubezpieczenie wypadkowe. Bezsporne również było, iż 27, 28 marca oraz 2 kwietnia 2012r. Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat w R. przeprowadziła kontrolę na terenie budowy w R. przy ul. (...). Podczas tych czynności stwierdzono, iż pracownicy firmy wykonywali prace na wysokości na rusztowaniu bez odpowiednich zabezpieczeń przed upadkiem z wysokości, a samo rusztowanie nie zostało przekazane do użytkowania po dokonaniu odbioru technicznego. Pracownicy wykonywali również prace na desce usadowionej na wysokości 3-4 metrów bez stosownych zabezpieczeń, nie używali kasków ochronnych. W trakcie kontroli nie okazano też ważnych zaświadczeń lekarskich w zakresie badań okresowych ze stosownymi zapisami dotyczącymi pracy na wysokości. W wystąpieniu pokontrolnym PIP nakazała uzupełnienie badań okresowych w zakresie prac na wysokości, oraz w decyzjach ustnych nakazano wstrzymanie prac na rusztowaniu do czasu doprowadzenia do odpowiedniego stanu technicznego konstrukcji, potwierdzonego protokołem odbioru. Kolejna kontrola na budowie przy ul. (...) miała miejsce 13, 20, 21 marca 2014 r. W trakcie kontroli stwierdzono, iż pracownicy wykonują prace związane z murowaniem ścian zewnętrznych budynków na wysokości powyżej 2 metrów. Prace wykonywane były na podestach i rusztowaniach bez stosownych zabezpieczeń tj. bez barier ochronnych, brak było właściwego posadowienia rusztowań oraz dojść do stanowisk. Stwierdzono również, że pracownicy nie posiadają hełmów ochronnych i zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do pracy na odpowiednich stanowiskach. W wystąpieniu pokontrolnym PIP nakazała uzupełnienie brakujących badań oraz w decyzjach ustnych nakazano wstrzymanie prac na rusztowaniach i zaopatrzenie pracowników w środki ochrony indywidualnej. Z protokołami pokontrolnymi wnioskodawca występujący jako pracodawca zaznajomił się i je podpisał, nie wnosząc zastrzeżeń do ich treści. W okresach dwóch wyżej opisanych kontroli PIP, osobą bezpośrednio nadzorującą prace na budowie był wnioskodawca M. B.. Potwierdził on stwierdzone uchybienia w zakresie braku stosownych zabezpieczeń podczas przedmiotowych kontroli. Jednocześnie Sąd Okręgowy ustalił, że pomiędzy kontrolą w 2012 r. a kontrolą w 2014 r. nie było żadnych innych kontroli prowadzonych przez Inspekcję Pracy. Pismem z 24 marca 2014 r. skierowanym do ZUS, PIP wniosła o podwyższenie o 100% stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w związku ze stwierdzeniem podczas dwóch kolejnych kontroli przeprowadzonych 27,28 marca i 2 kwietnia 2012r. oraz 13, 20, 21, marca 2014r. rażącego naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. W wyniku powyższego organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy przyjął spełnienie wszystkich przesłanek niezbędnych do zastosowania art. 36 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków i chorób zawodowych. W ocenie Sądu I instancji, doszło bowiem do rażącego naruszenia przepisów BHP, co stwierdzone zostało podczas dwóch kolejnych kontroli PIP przeprowadzonych w wyżej wskazanych okresach. Nawiązując do treści powołanej normy Sąd Okręgowy stwierdził, że rażącym naruszeniem przepisów BHP jest takie naruszenie, które stwarza bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia pracowników. W sprawie zaś ustalono, że naruszone zostały przepisy co do konieczności wymaganych zabezpieczeń w postaci odpowiednich poręczy ochronnych na rusztowaniach, desek krawężnikowych, odpowiedniego zakotwiczenia zapewniającego stabilność konstrukcji, jak i te dotyczące odbioru technicznego rusztowań. W ocenie Sądu takie naruszenia należy uznać za niezwykle istotne, mogące mieć poważne

konsekwencje w zakresie zdrowia a nawet życia pracowników, a tym samym należy je uznać za rażące naruszenia przepisów BHP. W świetle powyższego, odwołanie uznano za niezasadne i na podstawie art. 477¹⁴ §1 kpc orzeczono o jego oddaleniu.

Skarżąc powyższy wyrok apelacją wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 36 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków i chorób zawodowych, przez bezpodstawne przyjęcie, że stwierdzone w toku kolejnych kontroli uchybienia powinny być kwalifikowane jako rażące naruszenie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, w sytuacji gdy prawidłowa wykładnia powyższego pojęcia wskazuje, że rażącym uchybieniem jest takie, które stwarza bezpośrednio niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia pracowników.

W uzasadnieniu skarżący naprowadził, że z jego strony doszło do naruszeń jednak nie sposób przyjąć aby stanowiły one rażące naruszenia, o jakich mowa w powołanym wyżej przepisie. W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i niepodwyższanie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w okresie od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Wniesiony przez wnioskodawcę środek zaskarżenia nie może odnieść pożądanego skutku. Wyrok bowiem Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z 18 lipca 2014r., jest - w ocenie tut. Sądu - wyrokiem trafnym i odpowiadającym prawu, zaś w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy nie występują podnoszone przez skarżącego przesłanki zaskarżenia mogące wyrok ten wzruszyć, a także te jakie Sąd II instancji po myśli art. 378 § 1 kpc ma na uwadze z urzędu.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do oceny stanowiska pozwanego Zakładu zaprezentowanego w zaskarżonej decyzji, a w szczególności przesądzenia, czy zasadnie organ rentowy ustalił dla płatnika składek (...) M. B., stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe za okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. podwyższoną o 100%. Rozstrzygnięcia tej spornej kwestii, jak słusznie przyjął Sąd I instancji, dokonać należy w oparciu o art. 36 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków i chorób zawodowych (Dz. U. nr 199, poz. 1673 ze zmianami). Zgodnie z art. 36 ust.1 powołanej wyżej ustawy, inspektor pracy może wystąpić do jednostki organizacyjnej ZUS właściwej ze względu na siedzibę płatnika składek z wnioskiem o podwyższenie płatnikowi składek, u którego w czasie dwóch kolejnych kontroli stwierdzono rażące naruszenie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, o 100% stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe ustalonej na najbliższy rok składkowy. Przepis ten nie stwarza odrębnej podstawy kontroli płatnika składek przez inspektora pracy, lecz funkcjonuje w określonym kontekście normatywnym i odwołuje się do kontroli przeprowadzonej przez inspektorów pracy na podstawie przepisów ustawy z 13 kwietnia 2007r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2007., nr 89, poz. 589 ze zmianami) w ramach nadzoru i kontroli przestrzegania przez podmioty wymienione w art. 13 tej ustawy, między innymi, przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Wskazane normy prawne nie obligują inspektora pracy do kwalifikowania w protokole kontroli wagi stwierdzonych naruszeń. W konsekwencji inspektor pracy daje wyraz swojej ocenie o rażącym naruszeniu przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w wystąpieniu kierowanym do jednostki organizacyjnej ZUS. Wyrażona przez niego ocena nie jest jednak wiążąca dla organu rentowego. Bezsprzecznie zaskarżoną w sprawie decyzję zainicjowały dwie kolejne kontrole i wniosek inspektor pracy do (...) Oddziałów R.o podwyższenie wnioskodawcy będącego płatnikiem, wysokości procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny i dokonał jego oceny prawnej przyjmując za uzasadnione stanowisko pozwanego Zakładu przy stwierdzeniu, iż doszło do rażącego naruszenia przepisów BHP, stwarzającego bezpośrednio zagrożenie życia i zdrowia pracowników. Naruszone zostały przepisy co do konieczności wymaganych zabezpieczeń w postaci odpowiednich poręczy ochronnych na rusztowaniach, desek krawężnikowych, odpowiedniego zakotwiczenia zapewniającego stabilność konstrukcji, jak i te dotyczące odbioru technicznego rusztowań. W ocenie Sądu takie naruszenia należy uznać za niezwykle istotne, mogące mieć poważne konsekwencje w zakresie zdrowia a nawet życia pracowników, a tym samym należy je uznać za rażące naruszenia przepisów BHP. Ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego w tym przedmiocie , jak i jego ocenę prawną podziela w całej rozciągłości Sąd Apelacyjny. Stosownie do treści art. 207 § 1kp, pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i

higieny pracy pracownikom w zakładzie pracy w każdym aspekcie odnoszącym się do ich pracy w granicach swojego zobowiązania. Omawiana norma prawna art. 36 ust.1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków i chorób zawodowych jest przepisem o zabarwieniu penalnym, stanowi bowiem sui generis sankcję karno – administracyjną za nieprzestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy dla płatnika naruszającego nakazy i zakazy, za stwarzanie ryzyka zagrożenia życia i zdrowia osób podlegających ubezpieczeniu wypadkowemu, co świadczy o jej prewencyjnym charakterze. Podwyższenie składki dotyczy zatem tego płatnika, który nie wykonując swojego zobowiązania rażąco naruszył przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy. O rażącym naruszeniu tych przepisów decyduje waga złamanych przez pracodawcę ustawowych nakazów i zakazów wynikających z tego zobowiązania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2013r. I UK 526/12). Sąd Najwyższy przykładowo wskazał takie naruszenia, stwierdzając między innymi że jest nim tolerowanie wykonywania pracy bez sprzętu ochrony osobistej. Na taką właśnie okoliczność, jako wyłączającą sankcję wynikającą z art. 36 powyższej ustawy, powołuje się wnioskodawca, wskazując, że brak kasków, czy barierek ochronnych, które znajdowały się na placu budowy, wynikał z zaniedbań pracowników, którzy ich nie używali. Wskazywane okoliczności nie znajdują jednak potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym. Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że w wystąpieniu pokontrolnym Państwowa Inspekcja Pracy nakazała uzupełnienie brakujących badań zaś w decyzjach ustnych nakazano wstrzymanie prac na rusztowaniach i zaopatrzenie pracowników w środki ochrony indywidualnej. Z protokołami pokontrolnymi wnioskodawca zaznajomił się i je podpisał, nie wnosił zastrzeżeń do ich treści. Potwierdził on stwierdzone uchybienia w zakresie braku stosownych zabezpieczeń podczas przedmiotowych kontroli.

Niewątpliwie wypracowane na tle przepisów kodeksu karnego orzecznictwo sądów karnych może być przydatne dla prawidłowej wykładni pojęcia „bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia pracowników”. Bezpośredniość związku zachodzącego pomiędzy naruszeniem przepisów bhp a zagrożeniem dla zdrowia i życia występuje wtedy, gdy naruszenie tych przepisów jest tego rodzaju, iż skutek w postaci zagrożenia życia lub zdrowia jest wynikiem samego naruszenia przepisów bhp, bez konieczności wystąpienia dodatkowej przyczyny (por. wyrok sądu Najwyższego z 6 lutego 2014r. sygn. akt I UK 318/13). Niebezpieczeństwo musi być bezpośrednie, tzn. nieuniknione lub co najmniej wysoce prawdopodobne, zagrożenie dla życia musi być „konkretne i realne”. W ocenie Sądu wyżej wskazane naruszenia w szczególności: brak odpowiednich poręczy ochronnych na rusztowaniach przy pracy na wysokości, (brak właściwego zabezpieczenia), desek krawężnikowych przy pracy na wysokości odpowiedniego zakotwiczenia zapewniającego stabilność konstrukcji, co stwarza niebezpieczeństwo upadku z wysokości, brak odbioru technicznego rusztowania, czy brak sprzętu ochrony osobistej przy pracy na wysokości, cechuje właśnie taki charakter. Naruszenia te stwarzają bowiem bezpośrednio, konkretne i realne (rażące) zagrożenie dla życia i zdrowia pracowników (por. wyroki Sądu Najwyższego z 4 lutego 2011r. II UK 230/11, LEX nr 786393, Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 12 czerwca 2013r. III AUa 48/13 LEX nr 1331210, Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 5 marac 2013r. III AUa 1187/12, LEX nr 1294793).

Reasumując, skoro wskazane uchybienia przepisom bhp i bezpieczeństwa pracy były naruszeniami rażącymi w prawidłowym rozumieniu tego pojęcia, tym samym spełnione zostały przewidziane w art. 36 ust.1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków i chorób zawodowych przesłanki zastosowania określonej tym uregulowaniem sankcji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny stosownie do art. 385 kpc, orzekł jak w sentencji wyroku.